

BKA-IV-0910-2/17/25 T. 16. 05. 2017r

p. T. Kubicki - Członkini
GŁÓWNY SPECJALISTA

Anna Chbmiuk-Żywalewska

26. 04. 2017r

PREZES

NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

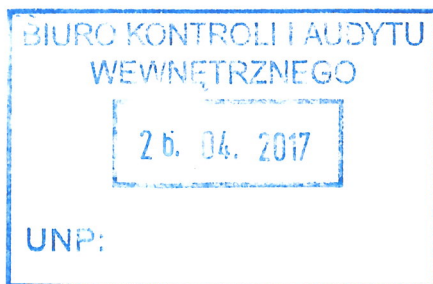
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

KPB.410.001.01.2017

P/17/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

170425-00748

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/001 - Wykonywanie zadań przez Ministra Sprawiedliwości w zakresie budżetu sądów powszechnych w 2016 roku.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Kontroler	1. Katarzyna Kędzior-Rejner, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPB/25/2017 z dnia 20 stycznia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Sprawiedliwości, Al. Ujazdowskie 11, 00-950 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Ziobro, Minister Sprawiedliwości ¹ . (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Wprowadzenie

Na część budżetową odpowiadającą sądom powszechnym (oznaczaną w ustawie budżetowej jako część budżetowa 15 – Sądy powszechne²) składa się dwanaście odrębnych części budżetu państwa, oznaczonych w ustawie budżetowej symbolami 15/01 dla Ministerstwa Sprawiedliwości oraz od 15/02 do 15/12 dla poszczególnych sądów apelacyjnych. Zgodnie z art. 177 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej Pusp)³ oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów⁴, dysponentem części budżetu państwa odpowiadającej sądom powszechnym jest Minister Sprawiedliwości. Poza tym, zgodnie z art. 178 § 5 Pusp, Ministrowi Sprawiedliwości w zakresie wykonania budżetu w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Na obszarze apelacji zadania i kompetencje dysponowania budżetem sądów oraz kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa wykonuje dyrektor sądu apelacyjnego. W zakresie tym podlega on bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, a dyrektorzy sądów okręgowych i rejonowych – dyrektorowi przełożonego sądu apelacyjnego⁵.

W ramach części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym finansowano – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi – zadania dotyczące głównie sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. w części tej funkcjonowało 285 sądów powszechnych.

(dowód: akta kontroli str. 148-160)

Celem kontroli była ocena realizacji przez Ministra Sprawiedliwości, jako dysponenta części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym, zadań dotyczących wykonania budżetu sądów powszechnych w 2016 r.

¹ Minister Sprawiedliwości od dnia 16 listopada 2015 r.

² Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278 ze zm.).

³ Dz. U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 1026.

⁵ Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1476 ze zm.).

Zakres kontroli obejmował:

- realizację przez Ministra Sprawiedliwości zadań dotyczących wykonania budżetu sądów powszechnych w 2016 r., w tym wynikających z art. 178 § 5 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych,
- nadzór i kontrolę sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych⁶ (dalej ufp),
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2016 oraz sprawozdań za IV kwartał 2016 r. w zakresie operacji finansowych.

Zrealizowane w 2016 r. w części 15 dochody wyniosły 2.362.914,4 tys. zł. W 2016 r. w części 15 zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 6.789.475,2 tys. zł, a z budżetu środków europejskich wydatkowano kwotę 20.108,6 tys. zł. W Ministerstwie Sprawiedliwości w 2016 r. w części 15/01 nie były gromadzone dochody oraz nie realizowano wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

Proces planowania projektu budżetu państwa na rok 2016 w części 15 odbywał się zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016⁷, z uwzględnieniem m. in. szczególnego trybu wynikającego z postanowień art. 178 § 1-4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Pusp) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych⁸.

(dowód: akta kontroli str. 161-242, 334, 444-446, 623)

III. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej
uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁹ wykonywanie przez Ministra Sprawiedliwości zadań z zakresu realizacji budżetu sądów powszechnych w 2016 roku.

Ocena została sformułowana na podstawie wyników kontroli przeprowadzonej w Ministerstwie Sprawiedliwości. Na ocenę ogólną złożyły się pozytywne oceny cząstkowe w badanych obszarach, obejmujących poziom realizacji planu finansowego dochodów i wydatków budżetu państwa (w tym zaległości i zobowiązań) oraz wydatków budżetu środków europejskich i zadania Ministra Sprawiedliwości wykonywane w tym zakresie, nadzór dysponenta części nad ich realizacją, a także sprawozdawczość.

W części 15/01 – Ministerstwo Sprawiedliwości, dysponent części nie gromadził dochodów, a planowane w tej części wydatki decyzjami Ministra Sprawiedliwości były w trakcie roku przenoszone do części odpowiadających poszczególnym obszarom apelacji (od 15/02 do 15/12), stosownie do potrzeb wynikających z realizacji budżetu¹⁰

⁶ Dz.U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 955.

⁸ Dz. U. poz. 1476 ze zm.

⁹ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

¹⁰ Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa przez dysponentów środków budżetowych na obszarach poszczególnych apelacji, zostały przedstawione w odrębnych wystąpieniach pokontrolnych, skierowanych do dyrektorów sądów apelacyjnych, okręgowych oraz rejonowych i zostaną wykorzystane w zbiorczej informacji o wynikach kontroli wykonania w 2016 roku budżetu państwa w części odpowiadającej sądom powszechnym.

- poza kwotą 210.877,3 tys. zł, w której 208.555,1 tys. zł (tj. 98,9%) stanowiły wydatki zablokowane¹¹. Decyzje zmieniające plany finansowe w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym były celowe i podjęte zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych.

Minister Sprawiedliwości zgodnie z art. 175 ufp realizował działania w zakresie nadzoru i kontroli nad wykonaniem budżetu sądów powszechnych. Zgodnie z przepisami noty budżetowej Minister Sprawiedliwości określił cele i mierniki dla objętych badaniem trzech pozycji budżetu zadaniowego oraz systematycznie monitorował wartości tych mierników na podstawie rzetelnych źródeł danych.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe i kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdanie z wykonania wydatków w układzie zadaniowym sporządzone przez dysponenta części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym. Roczne zbiorcze sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających ze sprawozdań przekazanych przez dysponentów budżetu sądów na obszarach poszczególnych apelacji. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹².

IV. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

W 2016 r. w części 15/01 nie planowano i nie gromadzono dochodów budżetowych. W Ministerstwie Sprawiedliwości kontrola dochodów budżetowych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2016¹³ dochody budżetu państwa w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym zostały zaplanowane w kwocie 2.149.588,0 tys. zł. Dochody zrealizowano w całości w dziale 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziale 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*, w kwocie 2.362.914,4 tys. zł, tj. 109,9% kwoty planowanej oraz 104,7% dochodów uzyskanych w 2015 r. Osiągnięto je głównie w § 0690 – *Wpływy z różnych opłat* w kwocie 1.837.809,3 tys. zł (77,8% ogółu dochodów części) z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych z tytułu postępowania sądowego, a także opłat za czynności egzekucyjne i za zabezpieczenie należności oraz z tytułu wymierzanych i pobieranych przez sądy grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych, tj. w § 0570 w kwocie 424.550,9 tys. zł (18,0% ogółu dochodów części).

¹¹ Pozostałą kwotę 2.322,2 tys. zł (tj. 1,1% planu po zmianach) stanowiły ujęte w planie wydatki, które nie zostały rozdysponowane do poszczególnych apelacji i nie zostały zablokowane.

¹² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. Nr 298 poz. 1766).

¹³ Ustawa z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278 ze zm.).

Wyższe o 9,9% wykonanie prognozy dochodów wynikało głównie z uzyskania wyższych niż planowano wpływów z różnych opłat – w § 0690 (o 138.483,3 tys. zł, tj. o 8,1%) oraz wpływów z grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych – w § 0570 (o 63.302,9 tys. zł, tj. o 17,5%), tj. z tytułów trudnych do precyzyjnego oszacowania na etapie planowania.

(dowód: akta kontroli str. 252-263, 334, 336-348, 350, 357-359, 839-840)

Na koniec 2016 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych¹⁴, w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym wystąpiły należności budżetowe pozostałe do zapłaty w kwocie 860.637,8 tys. zł, w tym zaległości stanowiły kwotę 645.036,5 tys. zł. W porównaniu do 2015 r. należności pozostałe do zapłaty ogółem były wyższe o 50.380,6 tys. zł (tj. o 6,2%), a zaległości wyższe o 31.610,9 tys. zł (tj. o 5,2%). Zaległości dotyczyły głównie grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (w kwocie 448.025,2 tys. zł, tj. 69,5% ogółu zaległości) oraz wpływów z opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych z tytułu postępowania sądowego (w kwocie 169.136,5 tys. zł, tj. 26,2% ogółu zaległości). Przyczyną wzrostu zaległości było głównie istotne zwiększenie wysokości przypisanych i skierowanych do wykonania należności, wzrost liczby spraw i kwot zasądzanych od obcokrajowców (wobec których ściagalność jest bardzo niska), problemy z egzekucją opłat i kosztów sądowych z uwagi na brak możliwości ich zamiany na inny środek zastępczy oraz niska skuteczność egzekucji komorniczej związana ze zjawiskiem bezrobocia i brakiem majątku zobowiązanych.

Stan należności pozostałych do zapłaty (i zaległości netto) był w 2016 r. regularnie monitorowany przez dysponenta części. Poziom należności pozostałych do zapłaty, w tym zaległości, był przedmiotem analiz w ramach kwartalnych ocen wykonania budżetu sądów powszechnych przez dysponenta części.

(dowód: akta kontroli str. 335-349, 353-357, 677-681, 839-840)

W 2016 r. dysponent części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym nie dokonywał we własnym zakresie umorzeń należności, rozłożenia ich spłaty na raty, ani odroczenia terminu spłaty należności.

(dowód: akta kontroli str. 350, 357)

W poszczególnych apelacjach dochody, należności i zaległości w 2016 r. przedstawiały się następująco¹⁵:

L.p.	Wyszczególnienie	Wykonane dochody	Należności pozostałe do zapłaty ogółem na koniec okresu sprawozdawczego	Stan zaległości na koniec okresu sprawozdawczego
			tys. zł	
1.	15/02 Sąd Apelacyjny w Warszawie	382.319,1	117.783,3	104.574,6
2.	15/03 Sąd Apelacyjny w Katowicach	246.503,8	136.769,4	100.180,2
3.	15/04 Sąd Apelacyjny w Gdańsku	250.243,1	83.271,5	55.326,0
4.	15/05 Sąd Apelacyjny w Poznaniu	195.104,3	61.816,2	46.185,1

¹⁴ Dane na podstawie korekty sprawozdania rocznego Rb-27 za 2016 r. z dnia 5.04.2017 r.

¹⁵ Dane na podstawie korekty sprawozdania rocznego Rb-27 za 2016 r. z dnia 5.04.2017 r.

5.	15/06 Sąd Apelacyjny w Krakowie	228.040,1	59.891,7	35.832,7
6.	15/07 Sąd Apelacyjny we Wrocławiu	211.570,5	69.525,9	51.243,5
7.	15/08 Sąd Apelacyjny w Łodzi	182.758,8	63.403,0	49.008,2
8.	15/09 Sąd Apelacyjny w Rzeszowie	93.993,9	22.841,7	16.348,7
9.	15/10 Sąd Apelacyjny w Białymstoku	131.200,4	52.501,5	34.209,4
10.	15/11 Sąd Apelacyjny w Lublinie	319.524,7	133.896,0	105.832,8
11.	15/12 Sąd Apelacyjny w Szczecinie	121.655,8	58.938,5	46.295,3
RAZEM¹⁶		2.362.915	860.638	645.037

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej dochodów budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2016 wydatki budżetu państwa w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym zostały zaplanowane w wysokości 7.044.066,0 tys. zł. W trakcie roku wydatki zostały zwiększone o kwotę 3.117,7 tys. zł, tj. do wysokości 7.047.183,7 tys. zł. Zmiany planowanej pierwotnie kwoty wydatków wynikały:

- z przeniesienia wydatków z części 37 – Sprawiedliwość, zwiększających budżet części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym, o kwotę 1.016,9 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację, w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, projektu pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych*,
- ze zwiększenia budżetu sądów (w części 15/07) o środki z rezerwy celowej w kwocie 2.100,8 tys. zł z przeznaczeniem na realizację dwóch projektów w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, tj. projektu pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych*, projektu pn. *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi*.

W ustawie budżetowej na rok 2016 wydatki budżetu państwa w części 15/01 – Ministerstwo Sprawiedliwości zostały zaplanowane w wysokości 515.343,0 tys. zł. Zaplanowane w ustawie budżetowej wydatki w trakcie roku – w wyniku przeniesień pomiędzy częścią 15/01 a częściami odpowiadającymi obszarom apelacji (od 15/02 do 15/12) - zostały 38 decyzjami dysponenta części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym per saldo zmniejszone o kwotę 304.465,7 tys. zł, tj. do wysokości 210.877,3 tys. zł¹⁷.

Minister Sprawiedliwości w trakcie 2016 r. 50 decyzjami¹⁸ dokonał zmian w planie wydatków dysponentów na obszarach apelacji (w tym przeniesień wydatków pomiędzy częścią 15/01 – Ministerstwo Sprawiedliwości, a częściami

¹⁶ Zaokrąglone w górę do pełnych tysięcy złotych.

¹⁷ W tym 208.555,1 tys. zł (tj. 98,9% planu po zmianach) stanowi kwota objęta blokadą.

¹⁸ Oprócz decyzji o blokadach. Spośród ww. 50 decyzji Ministra Sprawiedliwości 38 decyzji dotyczyło zmian w planie finansowym części 15/01.

odpowiadającymi obszarom apelacji) na łączną kwotę 538.071,0 tys. zł na podstawie art. 171 ustawy o finansach publicznych, w związku z art. 178 § 5 ustawy Pusp. W ich wyniku zmniejszono wydatki majątkowe per saldo o łączną kwotę 5.748,3 tys. zł, z tego wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych zmalały o 53.399,0 tys. zł, a wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych wzrosły o 47.650,6 tys. zł. Zmiany kwot wydatków nie spowodowały zwiększenia wydatków planowanych na wynagrodzenia¹⁹, tj. były zgodne z art. 171 ust. 7 ufp.

Szczegółowym badaniem objęto dziesięć decyzji zmieniających plan finansowy części 15/01²⁰ (cztery największe kwotowo decyzje zmniejszające wydatki w części 15/01, cztery największe kwotowo decyzje zwiększające wydatki w części 15/01 oraz dwie ostatnie zmiany dokonane w grudniu 2016 r. w planie części 15/01). W wyniku analizy tych zmian dokonanych w planie finansowym przez dysponenta części 15 w części 15/01 oraz częściach odpowiadających budżetom apelacji, nie stwierdzono zmian niecelowych. Zmiany zostały dokonane na wniosek dysponentów z obszarów apelacji lub z własnej inicjatywy dysponenta części (np. wnioski Departamentu Informatyzacji i Rejestrów Sądowych w MS, Wydziału Inwestycji Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej w MS). Zmiany dokonane w planie wydatków części 15 w 2016 r. były wprowadzane do systemu TREZOR. O dokonanych zmianach w planie informowany był Minister Finansów.

(dowód: akta kontroli str. 264-324, 349, 352, 360-376)

Minister Sprawiedliwości dokonał czterokrotnie (w grudniu 2016 r.) blokady planowanych wydatków budżetowych na łączną kwotę 242.840,0 tys. zł²¹. Wynikało to głównie z mniejszych niż planowano wydatków na bezpłatną pomoc prawną udzielaną z urzędu²² oraz wydatków za obronę z urzędu osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń²³, niepełnego wykonania wydatków na wypłaty świadczeń pieniężnych dla sędziów będących w stanie spoczynku (w związku z przejściem w stan spoczynku mniejszej liczby uprawnionych sędziów) oraz uposażeń rodzinnych, niepełnej realizacji wydatków majątkowych z uwagi m. in. na przesunięcia terminów zakończenia postępowań przetargowych²⁴ oraz przesunięcia terminu odbioru robót a także niepełnej realizacji wydatków na odszkodowania wypłacane przez Skarb Państwa na rzecz osób fizycznych (z uwagi na odwołania od wyroków oraz brak uprawomocnienia się wyroków).

(dowód: akta kontroli str. 377-423, 425, 428-435, 441-443)

Zrealizowane w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym wydatki wyniosły 6.789.475,2 tys. zł, tj. 96,3% planu po zmianach. W porównaniu do 2015 r. były one wyższe o 233.256,8 tys. zł, tj. o 3,6%. Według grup ekonomicznych, w strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki bieżące

¹⁹ Wydatki na wynagrodzenia w planie pierwotnym wynosiły 3.958.485,0 tys. zł, a w planie po zmianach 3.928.605,8 tys. zł, tj. zmalały o 29.879,2 tys. zł.

²⁰ Tj. 20% ogółem decyzji dysponenta części zmieniających budżet części 15 oraz 26,3% decyzji zmieniających budżet części 15/01.

²¹ W tym 85,9% zablokowanych planowanych wydatków budżetowych, tj. kwota 208.555,1 tys. zł dotyczyła blokad w części 15/01.

²² Na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego - w związku z wejściem w życie od dnia 1 lipca 2015 r. ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247 ze zm.) rozszerzającej pomoc prawną udzielaną z urzędu.

²³ W związku z postanowieniami ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. poz. 841), która wprowadziła stawkę minimalną za obronę z urzędu osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń.

²⁴ Np. anulowanie postępowań przetargowych i ich ponowne rozpisanie z uwagi na zbyt wysokie ceny oferentów (przewyższające wielkości przewidziane do sfinansowania zadań przez zamawiającego), wydłużenie postępowań o udzielenie zamówienia z uwagi na wejście w życie w dniu 28 lipca 2016 r. nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych.

jednostek budżetowych (88,3%), świadczenia na rzecz osób fizycznych (6,8%) i wydatki majątkowe (4,9%).

Zobowiązania budżetu państwa w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym na koniec 2016 r. wyniosły 380.841,4 tys. zł²⁵ i były wyższe o 6,3% niż kwota zobowiązań na koniec 2015 r. (358.434,0 tys. zł). Główną pozycję (318.189,5 tys. zł, tj. 83,5% ogółu zobowiązań) stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń oraz z tytułu kosztów postępowania sądowego (16.167,2 tys. zł, tj. 4,2% ogółu zobowiązań).

Zobowiązania wymagalne na koniec 2016 r. wyniosły 4.351,9 tys. zł i były wyższe o 40,5% niż kwota zobowiązań wymagalnych na koniec 2015 r. (3.097,0 tys. zł)²⁶. Wynikały one głównie z zasądzonych przez sądy odszkodowań na rzecz osób fizycznych, które stają się wymagalne w dacie uprawomocnienia się wyroków (2.053,4 tys. zł), z tytułu kosztów postępowania sądowego (1.770,5 tys. zł) oraz z wynagrodzeń bezosobowych związanych z postępowaniami sądowymi (454,9 tys. zł – głównie wynagrodzenia biegłych i tłumaczy przysięgłych). Wpływ na wystąpienie na koniec 2016 r. zobowiązań wymagalnych miała głównie procedura regulująca wypłatę przez sądy odszkodowań osobom uprawnionym²⁷, brak oświadczeń podatkowych wnioskodawców i informacji o sposobie odbioru kwot należnych oraz nie zgłaszanie się osób uprawnionych do odbioru odszkodowania (w zakresie § 4590), a także uprawomocnienie się postanowień sądu oraz wpłynięcie do księgowości postanowień o wypłacie w terminie uniemożliwiającym wypłatę jeszcze w 2016 r. (w zakresie §§ 4610 i 4170).

Stan zobowiązań (i zobowiązań wymagalnych) był w 2016 r. regularnie monitorowany przez dysponenta części. Poziom zobowiązań, w tym zobowiązań wymagalnych (oraz przyczyny ich powstania), był przedmiotem analiz w ramach kwartalnych ocen wykonania budżetu sądów powszechnych przez dysponenta części. Wyniki analiz omawiane były podczas spotkań z dyrektorami sądów apelacyjnych oraz uwzględniane w pismach nadzorczych kierowanych do poszczególnych apelacji.

(dowód: akta kontroli str. 444-498, 501-532, 568-622, 685-686, 698-700, 836-838)

W poszczególnych apelacjach wydatki, zobowiązania i zobowiązania wymagalne w 2016 r. przedstawiały się następująco²⁸:

²⁵ Dane na podstawie korekty sprawozdania Rb-28 za 2016 r. z dnia 4 kwietnia 2017 r.

²⁶ Zobowiązania wymagalne wystąpiły na koniec 2016 r. w sześciu apelacjach, tj.: w apelacji poznańskiej (2.752,1 tys. zł – 63,2% ogółu zobowiązań wymagalnych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym), warszawskiej (795,2 tys. zł – 18,3% ogółu zobowiązań wymagalnych), białostockiej (670,0 tys. zł – 15,4% ogółu zobowiązań wymagalnych), łódzkiej (116,6 tys. zł – 2,7% ogółu zobowiązań wymagalnych), lubelskiej (15,1 tys. zł – 0,3% ogółu zobowiązań wymagalnych) i katowickiej (3 tys. zł – 0,1% ogółu zobowiązań wymagalnych).

²⁷ Obieg dokumentów i terminy wynikające z obowiązujących uregulowań, tj. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1749 ze zm.), ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2316 ze zm.). Dotyczyło to wyroków będących podstawą do wypłaty odszkodowania, które uprawomocniły się w miesiącu grudniu 2016 r.

²⁸ Dane na podstawie korekty sprawozdania Rb-28 za 2016 r. z dnia 4 kwietnia 2017 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Wykonane wydatki	Stan zobowiązań ogółem na koniec okresu sprawozdawczego	Stan zobowiązań wymagalnych na koniec okresu sprawozdawczego
			tys. zł	
1.	15/02 Sąd Apelacyjny w Warszawie	790.582,5	42.433,6	795,2
2.	15/03 Sąd Apelacyjny w Katowicach	779.680,2	47.075,3	3
3.	15/04 Sąd Apelacyjny w Gdańsku	881.565,3	50.183,3	0
4.	15/05 Sąd Apelacyjny w Poznaniu	564.173,4	33.372,6	2.752,1
5.	15/06 Sąd Apelacyjny w Krakowie	730.295,5	43.402,3	0
6.	15/07 Sąd Apelacyjny we Wrocławiu	715.898,0	37.867,7	0
7.	15/08 Sąd Apelacyjny w Łodzi	617.664,7	34.554,4	116,6
8.	15/09 Sąd Apelacyjny w Rzeszowie	292.140,5	16.475,4	0
9.	15/10 Sąd Apelacyjny w Białymstoku	410.812,2	23.082,0	670,0
10.	15/11 Sąd Apelacyjny w Lublinie	596.216,9	30.347,0	15,1
11.	15/12 Sąd Apelacyjny w Szczecinie	410.446,1	22.047,9	0
RAZEM²⁹		6.789.476	380.842	4.352

Zrealizowane w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym w 2016 r. wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 20.108,6 tys. zł, tj. 86% planu po zmianach. Wydatki zostały poniesione w apelacji wrocławskiej (część 15/07) na sfinansowanie dwóch projektów³⁰ w ramach Programu Operacyjnego pn. *Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości* (finansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014), tj. projektu:

- *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych* (11.897,1 tys. zł),
- *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi* (8.211,5 tys. zł).

W części 15/01 Minister Sprawiedliwości (dysponent części) nie dokonywał wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 498-500, 532-567, 623-625)

2.2. Realizacja rzeczowych efektów działalności i działania dysponenta części budżetu państwa odpowiadającej sądom powszechnym podejmowane w ramach nadzoru i kontroli

Opis stanu faktycznego

W budżecie części odpowiadającej sądom powszechnym w układzie zadaniowym w 2016 r. zostały ujęte trzy zadania³¹ w ramach dwóch funkcji państwa.

Szczegółowe badanie jednego zadania, tj. zadania 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe*³² oraz dwóch działań,

²⁹ Zaokrąglone w górę do pełnych tysięcy złotych.

³⁰ Projekty te były realizowane przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

³¹ Tj. zadanie 13.2 Świadczenia społeczne, zadanie 18.3 Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe oraz zadanie 18.7 Wsparcie wymiaru sprawiedliwości oraz obrotu gospodarczego.

tj. działania 13.2.6.1 *Uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń* i działania 13.2.6.3 *Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń realizowanych*³³ w ramach dwóch funkcji państwa w układzie zadaniowym pod względem prawidłowości określenia celów i mierników realizacji zadania/działań oraz ich monitoringu wykazało, że przyjęte dla tego zadania i działań cele i mierniki wynikające z budżetu zadaniowego zostały określone zgodnie z wymogami noty budżetowej.

Największe wydatki poniesiono na zadanie 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe* realizowane w ramach funkcji 18 *Sprawiedliwość*, na realizację którego w 2016 r. wydatkowano łącznie 5.784.963,7 tys. zł (całość z budżetu państwa), co stanowiło 96,3% planu po zmianach i 85% ogółu wydatków zrealizowanych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym w 2016 r. W porównaniu do 2015 r. wydatki na realizację tego zadania były wyższe o 191.840,8 tys. zł, tj. o 3,4%³⁴. Celem tego zadania było zagwarantowanie obywatelom konstytucyjnego prawa do sądu. Do pomiaru stopnia jego realizacji przyjęto miernik *pn. wskaźnik opanowania wpływu spraw (ogółem)*³⁵, który w 2016 r. wyniósł 95,2% (w 2015 r. – 99,6%), przy planowanym 100,1%. Wpływ na niższą od planowanej (oraz niższą niż w 2015 r.) realizację wielkości miernika miał głównie spadek o 6% w stosunku do 2015 r. liczby spraw załatwionych, wzrost liczby nieobsadzonych stanowisk sędziowskich, braki etatowe w grupie referendarzy sądowych, asystentów sędziów i urzędników sądowych oraz rotacja kadry w poszczególnych grupach zawodowych.

Realizując to zadanie w 2016 r. załatwionych zostało przez sądy powszechne ogółem 14.189,6 tys. spraw, tj. o 908,6 tys. spraw mniej niż w 2015 r. (o 6%). Osiągnięcie wartości *wskaźnika opanowania wpływu spraw (ogółem)* w 2016 r. na poziomie niższym od planowanego, wskazuje na zwiększenie się (o 31,3%) pozostałości³⁶ (liczby spraw niezalatwionych)³⁷ w stosunku do roku 2015. Zgodnie z planowaną na 2016 r. wartością miernika liczba spraw niezalatwionych miała zmaleć, a faktycznie wzrosła.

Wartości mierników realizacji celów dla badanych dwóch działań, tj. działania 13.2.6.1 *Uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń* oraz działania 13.2.6.3 *Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń* osiągnęły założony poziom.

(dowód: akta kontroli str. 626-637, 640, 646-647, 658, 660-663, 665-669, 833-835)

W ramach wynikającego z art. 175 ust. 1 pkt 4 ustawy o finansach publicznych obowiązku nadzoru i kontroli efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów, dysponent

³² W ramach funkcji 18 *Sprawiedliwość*.

³³ Realizowanych w ramach podzadania 13.2.6 *Uposażenia dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku i uposażenia rodzinne*, zadania 13.2 *Świadczenia społeczne*, funkcji 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*.

³⁴ W 2015 r. zadanie to miało numer 18.1.

³⁵ Tj. stosunek liczby wszystkich spraw załatwionych w danym okresie sprawozdawczym do liczby wszystkich spraw, które wpłynęły w danym okresie.

³⁶ Pozostałości na koniec 2016 r. wynosiły 3.015,7 tys. spraw, tj. o 718,7 tys. spraw więcej niż na koniec 2015 r. (o 31,3%).

³⁷ Biorąc pod uwagę wartości *wskaźnika opanowania wpływu spraw (ogółem)* w 2016 r. w poszczególnych apelacjach, to w pięciu apelacjach przekroczył on 100%, tj. w lubelskiej (101,11%), białostockiej (100,68%), łódzkiej (100,21%), szczecińskiej (100,06%) i katowickiej (100,04%). W pozostałych sześciu apelacjach kształtuje się on na poziomie od 97,09% (w apelacji warszawskiej) do 99,18 (w apelacji poznańskiej). Porównanie apelacji zostało dokonane na podstawie danych z wyłączeniem VI Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód (e-Sąd).

części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym w 2016 r. monitorował realizację planów wydatków w układzie zadaniowym na podstawie kwartalnych informacji w tym zakresie przedstawianych przez dyrektorów sądów apelacyjnych, sporządzających informacje zbiorcze za poszczególne apelacje³⁸. Informacje te, dla zachowania porównywalności oraz zapewnienia integralności danych w całym roku budżetowym, sporządzane były według szablonu formularza sprawozdawczego Rb-BZ1. Powyższe informacje obejmowały zarówno część wydatkową, jak i efektywnościową budżetu zadaniowego, z tym że część wydatkowa opracowywana była bez wyjątków w cyklu kwartalnym, natomiast wartości mierników monitorowane były (w zależności od rodzaju miernika) w cyklu kwartalnym, półrocznym lub rocznym. W 2016 r. nie były przeprowadzane kontrole dysponentów podległych, których przedmiotem byłaby problematyka efektywności i skuteczności realizacji planów finansowych w układzie zadaniowym.

Monitorowanie wartości mierników objętych szczegółowym badaniem trzech pozycji budżetu w układzie zadaniowym³⁹ prowadzone było kwartalnie na podstawie rzetelnych źródeł danych wynikających przede wszystkim z danych zawartych w systemie statystycznym resortu sprawiedliwości⁴⁰, informacji z sądów oraz danych ze Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Kadr. Dane dotyczące wartości mierników były monitorowane oraz gromadzone we właściwych komórkach organizacyjnych MS.

(dowód: akta kontroli str. 634 – 660, 664 - 669)

Realizując określony w art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych obowiązek nadzoru i kontroli nad realizacją budżetu części 15 przez podległe jednostki, dysponent części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym dokonywał kwartalnych analiz i ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków budżetowych, a także dotyczących należności sądowych i zaległości budżetowych, zobowiązań (w tym wymagalnych) oraz zatrudnienia. Ich wyniki były wykorzystywane m.in. przy podejmowaniu decyzji o zmianach w planie finansowym. W ramach sprawowanego nadzoru w 2016 r. przeprowadzono dziewięć kontroli w siedmiu jednostkach sądownictwa powszechnego (tj. w dwóch sądach apelacyjnych, jednym sądzie okręgowym i czterech sądach rejonowych). Kontrole te m.in. dotyczyły prawidłowości prowadzenia gospodarki finansowej przez te jednostki, w tym w szczególności realizacji zamówień publicznych, sposobu rozdysponowania środków przeznaczonych w ustawie budżetowej na podwyższenie wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników sądów. Po przeprowadzonych kontrolach formułowane były odpowiednie wnioski i zalecenia pokontrolne, a w wyniku jednej kontroli przygotowywane było do właściwego rzeczownika dyscypliny finansów publicznych odpowiednie zawiadomienie o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych (zawiadomienie dotyczyło udzielenia zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych, tj. czynu noszącego znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych określonego w art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁴¹ i do dnia zakończenia kontroli nie zostało przekazane do rzeczownika). Przeprowadzono również 25 wizytacji inwestycji realizowanych przez

³⁸ Zadania w tym zakresie wykonuje Departament Budżetu i Efektywności Finansowej w MS.

³⁹ Zadania 18.3 Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe, działania 13.2.6.1 Uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń oraz działania 13.2.6.3 Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń.

⁴⁰ Na podstawie sprawozdań statystycznych przekazywanych przez sądy.

⁴¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 168 ze zm.

podległych dysponentów. W trakcie przeprowadzonych wizytacji nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu zadań inwestycyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 107-128, 424-425, 427-428, 436-440, 670-709)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W 2016 r. Minister Sprawiedliwości jako dysponent części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym nie posiadał rachunku bieżącego do obsługi budżetu tej części, wskazanego w § 11 ust. 1 i § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych, w brzmieniu obowiązującym w 2016 r. Środki pieniężne na wydatki sądownictwa były przekazywane z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa bezpośrednio na rachunki bieżące dysponentów budżetu sądów na obszarze apelacji, tj. niezgodnie z § 11 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia⁴², który stanowił, że środki pieniężne na wydatki sądownictwa są przekazywane na rachunek bieżący wydatków dysponenta części budżetowej poprzez obciążenie centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa w wysokości zgodnej z harmonogramem, a dysponent części budżetowej otrzymane środki pieniężne przekazuje niezwłocznie na rachunki bieżące dysponentów budżetu sądów na obszarze apelacji.

Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej w Ministerstwie Sprawiedliwości podczas roboczych rozmów przeprowadzanych z Ministerstwem Finansów po wejściu w życie tego rozporządzenia na temat otwarcia ww. rachunku bieżącego okazało się, że Ministerstwo Finansów zdecydowało (bez wcześniejszych konsultacji z Ministerstwem Sprawiedliwości), iż równocześnie z otwarciem tego rachunku przez Ministra Sprawiedliwości zmieni rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów poprzez likwidację części 15/01-15/12, bowiem takie rozwiązanie odpowiadałoby zasadom przyjętym w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu Państwa. Minister Sprawiedliwości na takie rozwiązanie się nie zgadzał i odłożył w czasie decyzję o otwarciu wskazanego rachunku.

NIK zauważa jednak, że w wyniku działań podjętych w 2016 r. rozporządzenie to zostało zmienione rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lutego 2017 r.⁴³ wydanym na podstawie art. 179 § 5 ustawy Pusp⁴⁴, w tym w zakresie przepisów odnoszących się do rachunku bieżącego Ministra Sprawiedliwości do obsługi budżetu części odpowiadającej sądom powszechnym. Przepisy dotyczące tego rachunku zostały usunięte i zgodnie z nowym brzmieniem § 11 ust. 1 powyższego rozporządzenia środki pieniężne na wydatki sądownictwa, w tym również na finansowanie inwestycji, mają być przekazywane na rachunki bieżące dysponentów budżetu sądów na obszarze apelacji przez obciążenie centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.

Brak rachunku bieżącego do obsługi budżetu tej części nie miał wpływu na prawidłową realizację w 2016 r. budżetu państwa w części odpowiadającej sądom powszechnym.

(dowód: akta kontroli str. 325-333)

⁴² W brzmieniu obowiązującym w 2016 r.

⁴³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lutego 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz. U. poz. 221).

⁴⁴ Zgodnie z art. 179 § 5 Pusp Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów.

Opis stanu
faktycznego

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzenia łącznych, rocznych sprawozdań za rok 2016 przez dysponenta części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2016 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach podległych dysponentów. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 710-759, 831-832)

Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Wykonywanie obowiązków związanych z kontrolą formalno-rachunkową zostało, w formie pisemnych zakresów czynności powierzone poszczególnym osobom zajmującym określone stanowiska pracy we właściwej komórce organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości. W ramach części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym nie ustalono formalnych (pisemnych) procedur kontroli prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych przez podległych dysponentów, ale nie miało to wpływu na prawidłowość sporządzania sprawozdań. W wyniku analizy działań faktycznie podejmowanych w okresie objętym kontrolą przez pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie kontroli sprawozdań przesyłanych przez dyrektorów sądów apelacyjnych stwierdzono, że działania te były wystarczające, aby na akceptowalnym poziomie ograniczyć ryzyko, że dane wykazane w tych sprawozdaniach będą nieprawidłowe.

(dowód: akta kontroli str. 760-823)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej sprawozdawczości nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Uwagi i wnioski

W związku z usunięciem stwierdzonej nieprawidłowości w wykonywaniu przez Ministra Sprawiedliwości zadań w zakresie realizacji budżetu sądów powszechnych w 2016 r. Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁵ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 21 kwietnia 2017 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Krzysztof Kwiatkowski

.....
podpis

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.